

2020-06-11
S2020/05270/FS (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att beskriva och analysera vissa hälsodata för jämförelser kopplade till utbrottet av covid-19

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att analysera hur statistik rörande dödsorsaker kopplade till det nya coronaviruset rapporteras i Sverige och andra länder. Uppdraget omfattar även att jämföra och rapportera motsvarande statistik mellan regioner, kommuner och andra relevanta geografiska indelningar inom Sverige.

Uppdraget består av följande delar:

- Beskriva på vilket sätt en ny sjukdom som covid-19 påverkar arbetet med den officiella dödsorsaksstatistiken i Sverige och i andra länder där det är möjligt.
- Ta fram lämpliga mått för internationella och nationella jämförelser av antal avlidna till följd av covid-19, för att kunna följa utvecklingen långsiktigt. Dessa mått bör vara utformade på så sätt att både de direkta och indirekta effekterna av covid-19 fångas. För varje mått bör det finnas en kvalitetsbeskrivning av t.ex. metod, aktualitet, täckningsgrad och eventuella begränsningar samt en beskrivning av metadata. Framtagandet ska göras med könsskillnader i beaktande.
- Tillhandahålla regionalt och lokalt nedbrytbar statistik för att kunna göra jämförelser mellan olika geografiska indelningar.
- Resultat och statistik ska presenteras löpande på ett öppet, tillgängligt och visuellt sätt. Statistiken ska vara uppdelad efter ålder samt efter kön om inte särskilda skäl finns mot detta.

Uppdraget syftar inte till att justera eller ändra pågående datainsamling. Uppdraget ska genomföras i samråd med Folkhälsomyndigheten och Statistiska

centralbyrån samt andra relevanta myndigheter och organisationer. I uppdraget bör Socialstyrelsen beakta uppgiftsbördan för verksamheter och myndigheter och utforma arbetet efter det. Dessutom ska Svenskt ramverk för digital samverkan beaktas. Socialstyrelsen ska vidare inom ramen för uppdraget särskilt beakta frågor som rör informationssäkerhet, rättssäkerhet samt skydd för den personliga integriteten.

Inom ramen för uppdraget ska myndigheten beakta andra relevanta internationella aktörers arbete med statistik som t.ex. Världshälsoorganisationen (WHO) och European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) samt European mortality monitoring activity (EuroMOMO).

För uppdragets genomförande får Socialstyrelsen använda högst 2 500 000 kronor under 2020. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 28 Till Socialstyrelsens disposition.

Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 oktober 2020 och slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 april 2021.

Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Det finns behov av att stärka förutsättningarna för jämförelser av antal avlidna till följd av covid-19.

I rapporteringen av utbrottet av covid-19 har det förekommit uppgifter om olika länders sätt att beräkna antal dödsfall kopplat till covid-19. Det kan t.ex. handla om inrapporteringsproblem rörande osäkra diagnoser, registrering av avlidna med multipla diagnoser eller om dödsfall som sker utanför sjukvården ingår i statistiken. Dessa skillnader försvårar rättvisande jämförelser. För att göra jämförelser internationellt och nationellt behövs också relevanta mått på antal avlidna till följd av covid-19.

I Sverige ansvarar Socialstyrelsen för den officiella dödsorsaksstatistiken och myndigheten ansvarar vidare för det s.k. dödsorsaksregistret. I registret ingår samtliga dödsfall i den svenska befolkningen. Det är den underliggande dödsorsaken som presenteras i registret. Vid varje dödsfall i Sverige ska ett dödsbevis och ett dödsorsaksintyg fyllas i av läkare. Diagnoserna i döds-

orsaksintyget klassificeras enligt WHO:s klassifikation ICD-10 efter de regler som gäller för dödsorsaksklassificering. Den sjukdom eller skada som startade förloppet och som ledde till dödsfallet klassas som den underliggande dödsorsaken. Bidragande dödsorsaker kan också anges.

På samma sätt som för influensa följer Folkhälsomyndigheten löpande covid-19 geografiska utbredning och förlopp via olika indikatorer och rapporteringssystem. Folkhälsomyndighetens övervakning genom SmiNet-data på avlidna samt modeller över överdödligheten ger en bild av det aktuella läget, vilket behövs för att till exempel bevaka effekten av vidtagna smittskyddsåtgärder i samhället och prognosticera pandemins utveckling. Socialstyrelsens statistik ger på lång sikt en verifierad medicinsk beskrivning av dödsorsakerna och är den officiella statistiken i Sverige vad gäller dödsorsaker. På längre sikt ger dödsorsaksregistret en komplett beskrivning av de personer som avlidit med covid-19 som angiven dödsorsak.

För att jämföra antal avlidna i covid-19 mellan länder och inom Sverige behöver både olikheter i rapportering samt exempelvis bakomliggande demografiska faktorer tas hänsyn till. Sådana bakomliggande demografiska faktorer är även viktiga för att kunna jämföra antal avlidna mellan olika delar av Sverige. Bakomliggande faktorer kan vara olikheter i antal äldre, levnadsvanor och antal personer som finns i socialt och ekonomiskt utsatta grupper. Genom att kartlägga eventuella skillnader i rapportering samt kartlägga bakomliggande faktorer skapas möjligheter till utförligare jämförelser av antal dödsfall till följd av covid-19.

För att kunna göra jämförelser av dödstal får Socialstyrelsen i uppdrag att analysera hur statistik rörande dödsorsaker kopplade till det nya coronaviruset. Syftet är att förbättra förståelsen för möjligheter att göra internationella och nationella jämförelser.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Carl Hogstedt

Kopia till

Folkhälsomyndigheten
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
Statistiska centralbyrån